

Klymenko Oleksandr Mykolaiovych

Doctor of Agricultural Sciences, Professor,

Professor of Management Department

The National University of Water and Environmental Engineering

Moroz Elina Hryhorivna

PhD, Associate Professor of Management Department

The National University of Water and Environmental Engineering

Shulyk Yuliia Vitaliivna

PhD, Associate Professor of Finance, Accounting and Audit Department

The National University of Ostroh Academy

INFORMATION SUPPLY IN CONTEXTS OF INNOVATION DEVELOPMENT' MANAGEMENT OF WATER SUPPLY, SEWAGE AND WASTEWATER TREATMENT ENTERPRISES

Summary

The article is devoted to the analysis of the existing approaches of scientists to defining of the definition of «information support» as component of the innovative development' management of water supply, sewage and wastewater treatment enterprises. The choice of the research topic is substantiated by the need to improve the institutional support for the innovative development' management of the mentioned enterprises as a whole and its integral component - information support. The features of the innovative development' management of the studied enterprises, as important objects of critical infrastructure of the state, in the context of environmental and social orientation of their activity, have been analyzed. According to the results of the analysis, the author's definition of information support for the innovative development' management of water supply and sewerage enterprises has been formulated.

Keywords: information support, innovative development, management of innovative development, enterprise, water supply, sewage and wastewater treatment enterprises.

УДК 338.2

Коверза Вікторія Семенівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та бізнесу

Донецького національного університету економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Пир)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто міжнародні відмінності у потребах та способах фінансування корпоративного бізнесу. Визначено теоретико-методологічні аспекти функціонування корпоративних фінансів як економічної категорії. Зроблено спробу розкрити функції та роль корпоративних фінансів в інформаційному суспільстві. Розглянуто проблеми, що виникають при управлінні корпоративними фінансами.

Ключові слова: корпорація, фінанси, капітал, фінансові ресурси, корпоративні фінанси.

Постановка проблеми. Розвиток корпоративного бізнесу є основою ефективного функціонування національної економіки кожної країни. Адже саме корпоративний бізнес вважається найбільш спроможним у залученні інвестицій та використанні різних джерел фінансування. Корпоративні фінанси розвинутих країн це – розгалужена мережа знань з потужним аналітичним інструментарієм, фінансовими розрахунками, реінжиніринговими технологіями. Спираючись на неї корпорації позиціонують себе як автономні суб'єкти господарювання, та як невід'ємна складова ринкового середовища. В Україні корпоративний сектор є основним джерелом ресурсів для функціонування особистих і публічних фінансів, що обумовлює необхідність наукового обґрунтування та подальшого розвитку корпоративних фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід відзначити, що проблеми фінансування розвитку

підприємництва та бізнесу є однією з центральних проблем та предметом досліджень у працях економістів, соціологів, юристів, політологів які досліджують різновекторні проблеми розвитку бізнесу. Ці питання неодноразово виникають в центрі уваги міжнародних фінансових організацій (Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Європейської комісії, Європейського центрального банку та інших), часто обговорюються вченими та практиками на міжнародних конференціях та форумах. Цій проблематиці присвячені праці таких вітчизняних вчених: О.І. Барановського, О.Д. Василика, О.Д. Вовчак, А.С. Гальчинського, А.А. Гриценка, О.В. Дзюблюка, О.О. Другова, А.Я. Кузнєцової, В.І. Міщенко, С.В. Науменкової, Б.І. Пшика, В.В. Рісіна, М.І. Савлука, Р.А. Слав'юка, Т.С. Смовженко, Н.М. Шелудько та інших. Значний внесок у дослідження фінансування бізнесу належить таким зарубіжним вченим як: Аягарі М., Бек Т., Бірс Т.,

Деміргук-Кунт А., Лаевен Л., Левайн Р., Максимовіч В., Бергер А., Уделл Г., Кулл Р., Ленс Д., Ламореакс Н. та іншим. Необхідно зазначити, що в працях видієнаведених авторів не знайшли належного відображення і вимагають подальшої розробки питання особливості розвитку фінансів корпоративних структур, вирішення проблеми фінансового стимулювання розвитку вітчизняного бізнесу в Україні в умовах значних труднощів у функціонуванні усіх ланок фінансової системи.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансів корпорацій, визначення перспектив зростання доступності фінансових ресурсів для корпоративного бізнесу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи специфіку джерел фінансування підприємницького сектору у різних країнах світу, слід передусім відзначити, що у більшості країн частка інвестицій, що фінансуються за рахунок власного капіталу або продажу акцій становить незначну частку, зокрема в цілому у світі – лише 4,8% [1]. У високо дохідних країнах, що входять до Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР) ця частка становить 2,7%, а в Україні – 5,6% [1], що є вищим показником ніж у країнах ОЕСР та у світі загалом та засвідчує більшу потребу вітчизняного бізнесу у зовнішньому фінансуванні. Відповідно, частка фірм, які не потребують зовнішнього фінансування, наприклад банківського кредиту, в цілому у світі становить 46,3%, а у високо дохідних країнах ОЕСР ця частка є ще більшою і становить 60,2%, тоді як в Україні таких підприємств – лише 37,7% [1].

Варто зазначити, що значення цього показника характеризується значними диспропорціями і варіює у різних країнах в інтервалі від 6,0% до 84,6% [1], засвідчуючи значні міжнародні відмінності у потребі зовнішнього фінансування бізнесу. Серед джерел зовнішнього фінансування бізнесу традиційно виділяють банківське кредитування, яке в розрізі країн також істотно відрізняється, варіюючи від 3,9% до 79,6% [1]. Значення ж цього показника для України є відносно невисоким і становить 18,5%, що є наближеним до відповідних значень у пострадянських та постсоціалістичних країнах (Казахстан – 19,2%, Латвія – 20,1%, Росія – 21,6%). Тоді як вдвічі вищі значення показника спостерігаються у багатьох європейських країнах, зокрема: Швеції – 35,5%, Угорщині – 37,3%, Чехії – 55,1% тощо. Середнє значення даного показника в високодохідних країнах ОЕСР складає 46,6% [1]. Така ситуація, на наш погляд, в цілому є ознакою наявності значних ризиків у банківському бізнесі в Україні, а відтак і високих відсотках за банківськими кредитами та низьким рівнем доступності банківського кредиту для вітчизняного бізнесу [2, с. 8-9].

Аспекти фінансів корпоративних структур, зокрема акціонерних товариств, потребують подальшого дослідження, оскільки такі бізнес – структури, мають дуже широкі можливості щодо залучення фінансових ресурсів не лише від власників підприємств, але й на відкритому фінансовому ринку як України так і Європи. Таким чином саме така організаційно-правова

форма, найбільш ефективна на сучасному етапі розвитку економіки країни. На практиці більшість успішних транснаціональних корпорацій мають організаційно-правову форму «акціонерні товариства», що надає їм можливість здійснення ефективної політики формування власного і позикового капіталу. Але в Україні більшість акціонерних товариств є приватними бізнесовими утвореннями, тому на даному етапі виникла нагальна необхідність використання теоретичних аспектів фінансів західних корпорацій для впровадження в практичну діяльність вітчизняних акціонерних товариств. Головна економічна передумова залучення капіталу корпораціями – виплата дивідендів на рівні вище, ніж найвищі відсотки за банківськими депозитами та державними цінними паперами [3, с. 98].

Виокремлення й визначення функцій корпоративних фінансів є важливим та складним питанням методології й теорії фінансової науки. У працях представників наукових шкіл Заходу, незважаючи на відсутність згадувань про соціально-економічну сутність і функції корпоративних фінансів, розглядаються їх завдання й риси. Зокрема, професор Лондонської бізнес – школи Р. Брейлі та лауреат Нобелівської премії (1975 р.) Р. Мертон (він же Стів Маєрс, «Stew», Steward Claw Mayers) виокремлюють дві характерні риси корпоративних фінансів: інвестування в різні види активів та формування ресурсів, потрібних для такого інвестування [4, с. 3-8]. Нагадаємо, економічна сутність інвестування полягає в тому, що придбані товари використовуються для створення вартості. На сьогодні у вітчизняній фінансовій літературі лише В. Суторміною виокремлено такі три функції корпоративних фінансів: 1) формування капіталу корпорацій, яке полягає в залученні капіталу з фінансового ринку; 2) розподіл та використання капіталу, тобто інвестування відповідно до бізнес-планів корпорації; 3) контроль формування, розподілу й використання капіталу [5, с. 12-26]. Є ще низка праць, де йдеться про корпоративні фінанси [6; 7], проте в жодній із них функції цієї економічної категорії не розглядаються. Виходячи з нового бачення взаємозв'язку корпоративних фінансів і руху капіталу, особливостей розвитку сучасного інформаційного суспільства та атрибутивної концепції інформації, можна стверджувати, що корпоративним фінансам об'єктивно притаманні – вартісноформуюча та інформаційна функції [8, с. 13-14].

У вітчизняній літературі з питань фінансів підприємств і корпоративних фінансів широко вживається поняття «фінансові ресурси», що тлумачиться як кошти, що перебувають у розпорядженні корпорації та формуються, розподіляються й використовуються під час економічних відносин корпорації. Але, саме поняття «капітал», а не «фінансові ресурси», найточніше передає сутність того, що відбувається в процесі фінансових відносин корпорації з іншими економічними агентами. Західна наука є орієнтованою у розвитку знань із корпоративних фінансів і оперує вона саме поняттям капіталу, а не фінансових ресурсів [8, с. 14].

У сучасній ринковій економіці капітал як ресурс корпоративних фінансів фізично

представлений майновими цінностями у формі грошових коштів, їхніх еквівалентів та іншого майна, що можуть слугувати засобом накопичення (капіталізації) й платежу. Щодо грошових коштів та їх еквівалентів, варто зазначити, що Міжнародними стандартами фінансової звітності (International Financial Reporting Standards – IFRS) прийнято таке трактування цих понять: грошовими коштами є готівка та банківські депозити до запитання; еквівалентами грошових коштів – короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів та їм притаманний незначний ризик зміни вартості [9, с. 615–682].

Корпоративним фінансам об'єктивно притаманна також інформаційна функція. Відомо, що згідно з атрибутивною концепцією інформації остання є властивістю матерії. Саме інформація визначає параметри руху матеріального світу, на ній будуються всі його взаємодії в природі й суспільстві [10, с. 66]. З огляду на закономірності розвитку інформаційного суспільства та усвідомлюючи їх вплив на сутність і форми функціонування корпоративних фінансів, вважаємо, що інформація іманентна фінансовим взаємовідносинам корпорації, є їхнім атрибутом (внутрішньою властивістю). Саме вона формує уявлення про фінансові відносини корпорації, їх мету, учасників, форми прояву, структуру та характерні риси. Саме інформація про процеси формування корпорацією капіталу, його розподіл і використання, включаючи відомості про вартість капіталу, його фізичну форму, економічних агентів та багато іншого, є важливим наповненням фінансових відносин корпорації.

Поняття «корпорація» є ширшим, ніж «підприємство», й у сучасній ринковій економіці саме воно є уособленням юридичних осіб. При цьому

провідні університети Заходу, викладаючи корпоративні фінанси, мають на меті навчити студентів основ саме ринкових економічних відносин корпорацій. У фундаментальних працях вітчизняних науковців фінанси мікрорівня ринкової економіки досі досліджуються крізь призму фінансів підприємств [11].

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Підсумовуючи вищеведені показники джерел фінансування корпоративного бізнесу в різних країнах, слід відзначити яскраво виражені диспропорції у джерелах і способах фінансування їх діяльності. Причому специфікою України є значні незадоволені потреби у зовнішньому фінансуванні вітчизняного бізнесу, зокрема зростаюча потреба у банківському кредитуванні. Одним з джерел формування корпоративних фінансів – це емісія власних акцій, розміщення їх серед акціонерів та збільшення статутного капіталу. Саме тому необхідно направляти частину прибутку на виплату дивідендів, а також проводити роботу з підвищення мобільності запасів та надходження достатнього обсягу коштів. Збільшення величини робочого капіталу призводить до скорочення фінансового розриву, тобто різниці між необхідними і наявними капіталами, що забезпечує незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Поповнити джерела формування корпоративних фінансів необхідно за рахунок підвищення загальної рентабельності виробництва, рентабельності реалізованої продукції та рентабельності активів, прибутку та його частини, що спрямовується на виплату дивідендів та відрахування у резервний фонд. Запозичення світового досвіду стимулюватиме розвиток як фінансової науки, так і практики, допоможе підготувати фахівців, озброєних сучасними знаннями з корпоративних фінансів.

Література:

1. World Bank Group. Enterprise surveys. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploretopics/finance#-13>.
2. Хмелярчук М.І. Міжнародні відмінності у фінансуванні корпоративного бізнесу / М.І. Хмелярчук, А.І. Павлишин, М.І. Павлишин // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. – 2017. – Випуск 2(124). – С. 5–11.
3. Суржик В.Г. Корпоративні фінанси: теоретичний і практичний аспекти / В.Г. Суржик // Чернігівський науковий часопис. – № 2(2), 2011. – С. 97–102.
4. Brearley R. Principles of Corporate Finance / R. Brearley, S. Meyers. – N. Y. : The McGraw-Hill Companies, 2003. – 1012 p.
5. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій : підручник / В.М. Суторміна. – К. : КНЕУ, 2004. – 566 с.
6. Грідчина М.В. Корпоративні фінанси (зарубіжний досвід і вітчизняна практика) : навч. посіб. / М.В. Грідчина. – К. : МАУП, 2002. – 232 с.
7. Кудряшов В.П. Курс фінансів : навч. посіб. / В.П. Кудряшов. – К. : Знання, 2008. – 432 с.
8. Крисоватий А.І. Корпоративні фінанси в контексті викликів сучасної інноваційної економіки / А.І. Крисоватий, В.М. Федосов, Н.С. Рязанова // Фінанси України. – № 9, 2013 – С. 7–27.
9. International Financial Reporting Standard № 7 (IFRS 7): “Financial Instrument Disclosures” : International Financial Reporting Standards (IFRSs) 2006 / International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF). – 2006. – 2387 p.
10. Демин А.И. Информационная теория экономики: макромодель / А.И. Демин. – М. : Палев, 1996. – 347 с.
11. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку : у 3 т. Т. 3: Фінанси підприємств: тенденції, стан і проблеми управління / Ін-т економіки та прогнозування НАН України ; за ред. А.І. Даниленка. – К. : Фенікс, 2008. – 308 с.